

Asia C-722/23 [Rugu]ⁱ

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

28.11.2023

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Cour de cassation (Belgia)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

22.11.2023

Kassaatiomenettelyn valittaja:

AR

Cour de cassationin (ylin tuomioistuin, Belgia)

välipäätös

[--]

AR, joka on syntynyt [--] (Romania) [--]

ja jonka kotipaikka on [--]

ja joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena oleva henkilö, kassaatiomenettelyn valittaja,

[--]

I. ASIAN KÄSITTELY COUR DE CASSATIONISSA

Valitus kohdistuu cour d'appel de Bruxelles'in (Brysselin ylioikeus) syyteeseenpanoja käsittelevän jaoston 30.10.2023 antamaan ratkaisuun.

[--]

ⁱ Tämän asian nimi on fiktiivinen nimi. Se ei vastaa yhdenkään asianosaisen todellista nimeä.

II. COUR DE CASSATIONIN VÄLIPÄÄTÖS

- 1 Romanian viranomaiset ovat antaneet 1.8.2023 eurooppalaisen pidätysmääräyksen valittajasta, joka on Romanian kansalainen mutta joka asuu toisen asteen tuomioistuimen mukaan vakinaisesti Belgiassa, neljän vuoden pituisen vankeusrangaistuksen täytäntöönpanemista varten.

Asiaa käsitellyt jaosto on kieltäytynyt panemasta tätä eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön sillä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä 19.12.2003 annetun lain (loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen) 4 §:n 5° kohdassa säädetyllä perusteella, että vankeusolosuhteista Romaniassa aiheutuu valittajalle riski siitä, että hänen perusoikeuksiaan, eli tässä tapauksessa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 3 artiklassa suojattuja perusoikeuksia, loukataan.

Syytteenpanoja käsittelevä jaosto on syyttäviviranomaisen valituksesta pysyttänyt tämän määräyksen, mutta se on lisäksi päättänyt, että eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä tarkoitettu neljän vuoden pituinen vankeusrangaistus ”voidaan panna täytäntöön Belgiassa” 19.12.2003 annetun lain 6 §:n 4° kohdan perusteella, koska riski, jonka toteutuminen pyritään estämään 4 §:n 5° kohdalla, koskee Romaniassa määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanomenetelmää eikä sitä menettelyä, joka on johtanut valittajan tuomitsemiseen tai itse tämän rangaistuksen määräämiseen Romaniassa.

Kyseessä on valituksenalainen päätös.

- 2 Valitusperusteessa vedotaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa 27.11.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/909/YOS 25 artiklan, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä 19.12.2003 annetun lain 4 §:n 5° kohdan ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta Euroopan unionin jäsenvaltiossa määrättyihin vapausrangaistuksiin tai vapaudenmenetyksen käsittäviin toimenpiteisiin 15.5.2012 annetun lain (loi du 15 mai 2012 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un État membre de l'Union européenne) 38 §:n 1 momentin rikkomiseen.

Siinä väitetään, että sen jälkeen, kun toisen asteen tuomioistuin on todennut, että on sovellettava ehdotonta eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen perustetta, koska on perusteltuja syitä katsoa, että kyseisen toimen täytäntöönpano loukkaa valittajan perusoikeuksia, toisen asteen tuomioistuin ei voi soveltaa 19.12.2003 annetun lain 6 §:n 4° kohdassa tarkoitettua harkinnanvaraista täytäntöönpanosta kieltäytymisen perustetta ja määrätä valittajalle pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa määrättyä vankeusrangaistusta täytäntöönpantavaksi Belgiassa sillä perusteella, että valittaja asuu vakinaisesti Belgiassa.

- 3 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS 1 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja mainitun puitepäätöksen säännösten mukaisesti.

Euroopan unionin tuomioistuimen 17.12.2020 antamasta tuomiosta C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU käy ilmi, että eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien järjestelyjen tavoitteena on varmistaa, että etsitty henkilö, joka oleskelee muulla alueella kuin sillä, jolla häntä epäillään rikoksesta, ei jää rankaisematta.

Lisäksi Euroopan unionin tuomioistuin on päättänyt 29.6.2017 antamassaan tuomiossa C-579/15, että toimivaltaisen kansallisen tuomioistuimen on ottamalla huomioon kansallisen oikeuden kokonaisuudessaan ja soveltamalla siinä hyväksytyjä tulkintatapoja tulkittava pääasiassa kyseessä olevia kansallisia säännöksiä mahdollisimman pitkälle kyseisen puitepäätöksen sanamuodon ja tarkoituksen valossa. Tämä velvollisuus merkitsi – sinä ajanjaksona, jonka osalta kyseinen asia saatettiin unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi – sitä, että jos kieltäydettiin sellaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, joka oli annettu pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa lainvoimaisella tuomiolla vapausrangaistukseen tuomitun henkilön luovuttamiseksi, täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisilla oli velvollisuus itse taata tälle henkilölle määrätyn rangaistuksen tehokas täytäntöönpano.

Puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdan mukaan kyseinen puitepäätös ei kuitenkaan vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.

Kyseessä olevan 19.12.2003 annetun lain, jolla tämä puitepäätös on saatettu osaksi Belgian oikeusjärjestystä, 4 §:n 5° kohdassa säädetään, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydytään, jos on perusteltuja syitä katsoa, että sillä loukataan asianomaisen henkilön perusoikeuksia, sellaisina kuin ne on taattu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa. Tämä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen peruste on ehdoton.

Lopuksi saman lain 6 §:n 4° kohdan, jolla puitepäätöksen 4 artiklan 6 alakohta on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, mukaisesti eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä muun muassa, jos kyseinen toimi on annettu rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, kun asianomainen henkilö oleskelee tai asuu vakinaisesti Belgiassa ja Belgian toimivaltaiset viranomaiset sitoutuvat panemaan tämän rangaistuksen täytäntöön Belgian lainsäädännön mukaisesti. Tässä tilanteessa 15.5.2012 annetun lain 38 §:n 1 momentissa säädetään, että tutkinnasta vastaavan tuomioistuimen ratkaisu merkitsee siinä tuomioistuinratkaisussa, jonka osalta on tehty eurooppalainen pidätysmääräys, tarkoitettujen vapausrangaistuksen tai vapaudenmenetyksen käsittävän toimenpiteen tunnustamista ja täytäntöönpanoa ja että kyseinen

tuomioistuinratkaisu pannaan täytäntöön mainitun 15.5.2012 annetun lain mukaisesti.

- 4 Valitusperusteessa tuodaan esiin kysymys siitä, onko niin, että silloin, kun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion tuomioistuimet ovat todenneet, että on olemassa riski siitä, että jos etsitty henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen valtioon, kyseisen henkilön perusoikeuksia loukataan, ja että kyseistä riskiä ei voida torjua kohtuullisen ajan kuluessa, joten ne ovat velvollisia kieltäytymään panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, samat täytäntöönpanovaltion tuomioistuimet voivat kuitenkin päättää estääkseen sen, että etsitty henkilö, joka asuu vakinaisesti muulla alueella kuin sillä, jolla häntä epäillään rikoksesta, jää rankaisematta, että asianomaiselle henkilölle eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty vankeusrangaistus eli kyseisessä toimessa tarkoitettu rangaistus on määrättävä sen säännöksen, jolla puitepäätöksen 4 artiklan 6 alakohta on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, mukaisesti täytäntöönpanotavaksi täytäntöönpanojäsenvaltiossa.

Onko toteamus siitä, että on olemassa ehdoton mainitun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen peruste, toisin sanoen esteenä sille, että voidaan soveltaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 6 alakohdassa tarkoitettua harkinnanvaraista eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen perustetta?

- 5 Toisin kuin asiassa, jossa annettiin edellä mainittu Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio C-579/15, käsiteltävässä asiassa toteamusta siitä, että asianomainen henkilö asuu vakinaisesti täytäntöönpanovaltiossa ja että on sovellettava puitepäätöksen 4 artiklan 6 alakohdassa tarkoitettua harkinnanvaraista eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen perustetta, on edeltänyt toteamus siitä, että kyseisen henkilön luovuttaminen pidätysmääräyksen antaneeseen valtioon merkitsee riskiä siitä, että hänen perusoikeuksiaan loukataan, joten on sovellettava 19.12.2003 annetun lain 4 §:n 5° kohdassa tarkoitettua ehdotonta täytäntöönpanosta kieltäytymisen perustetta.

Edellä olevaan kysymykseen voidaan vastata ainoastaan tulkitsemalla 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 6 alakohtaa.

Näin ollen Euroopan unionin tuomioistuimelta on tiedusteltava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti asiaa päätösoosassa ilmaistulla tavalla.

- 6 Koska tutkintatuomari on vapauttanut valittajan 12.9.2023 siten, että hänen on noudatettava ehtoja, jotka rajoittavat hänen liikkumisvapauttaan ja joissa kielletään häneltä muun muassa matkustaminen ulkomaille, missä on kyse ratkaisusta, jonka vaikutukset jatkuvat siihen saakka, kunnes eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on tehty lopullinen ratkaisu, ja koska

vastaus esitettävään kysymykseen on tältä osin ratkaiseva, Cour de cassation pyytää Euroopan unionin tuomioistuinta harkitsemaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan viimeisessä kohdassa ja 25.9.2012 tehdyn unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa määrätyn kiireellisen menettelyn soveltamista.

- 7 Valitusperusteen tutkimista lykätään, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on ratkaissut jäljempänä esitettävän kysymyksen.

NÄILLÄ PERUSTEILLA

COUR DE CASSATION

lykkää asian käsittelyä, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on vastannut seuraavaan ennakkoratkaisukysymykseen:

Sallitaanko eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 6 alakohdassa silloin, kun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion tuomioistuimet ovat todenneet, että on olemassa riski siitä, että jos etsitty henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, kyseisen henkilön perusoikeuksia loukataan ulkomaisen rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyen, joten on kieltäydyttävä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, se, että nämä täytäntöönpanojäsenvaltion tuomioistuimet, jotka toteavat, että etsitty henkilö asuu vakinaisesti viimeksi mainitussa valtiossa, päättävät tämän jälkeen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty vankeusrangaistus eli kyseisessä toimessa tarkoitettu rangaistus on pantava sen säännöksen, jolla puitepäätöksen 4 artiklan 6 alakohta on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, mukaisesti täytäntöön täytäntöönpanojäsenvaltiossa?

[--]

[--] [päiväys ja allekirjoitukset]